

8. АНАЛІТИКА

Аліна Миколаївна Піліна,
магістр менеджменту, науково-педагогічний працівник економічних дисциплін, завідувач відділення економіки КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді», м. Київ

Олена Володимирівна Кагляк,
спеціаліст з економічної теорії та соціальної педагогіки, завідувач кабінету відділення економіки КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді», м. Київ

УДК 65.014

ЕФЕКТИВНА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В ПОЗАШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

(на прикладі КПНЗ «Київська мала академія наук учнівської молоді»)

Представлено компоненти ефективної моделі розвитку економічної освіти в позашкільному навчальному закладі. Систематизовано досвід її реалізації прикладі Київської Малої академії наук учнівської молоді.

Ключові слова: економічна освіта учнівської молоді, науково-дослідницька робота учнівської молоді, модель розвитку економічної освіти у позашкільному навчальному закладі.

Представлены компоненты эффективной модели развития экономического образования во внешкольном учебном заведении. Систематизирован опыт ее реализации на примере Киевской Малой академии наук ученической молодежи.

Ключевые слова: экономическое образование учащейся молодежи, научно-исследовательская работа учащейся молодежи, модель развития экономического образования во внешкольном учебном заведении.

The article presents the components of an effective model of development the economic education in the school educational institutions. Proposed experience of its realization on example of Kyiv Minor Academy of Sciences of student youth.

Key words: economic education of students, research work of students, model of economic education in municipal extracurricular school.

Метою статті є систематизація досвіду і перспектив формування ефективної моделі розвитку економічної освіти та науково-дослідної діяльності учнівської молоді в позашкільних навчальних закладах України на прикладі КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді».

Основними завданнями статті є:

– обґрунтування необхідності та значущості формування ефективних моделей розвитку економічної освіти та науково-дослідницької діяльності учнівської молоді в позашкільних навчальних закладах;

– систематизація компонентів і форм ефективної моделі розвитку економічної освіти та науково-дослідницької діяльності учнівської молоді в позашкільному навчальному закладі.

Економічний напрям діяльності зі старшокласниками в Київській МАН України бере початок від 1992 року. У січні 2011 р. він виокремився в структурний підрозділ – відділення економіки КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді». За останні 25 років було проведено значну професійну діяльність з обдарованими старшокласниками столиці. Напрацьований досвід надав нам можливість систематизувати тенденції, здобутки та проблеми в науково-дослідній діяльності як з учнями, так з їхніми наставниками.

Професійною діяльністю відділення економіки є виявлення та підтримка здібних, обдарованих учнів, підвищення їхнього інтелектуального рівня і сприяння професійному самовизначенню [1].

Можна виокремити *п'ять основних компонентів*, у яких наявне розвивальне середовище для обдарованих учнів у відділенні економіки Київської МАН та представити їх у таблиці 1. Розглянемо кожен елемент детально.

Таблиця 1

Компоненти ефективної моделі розвитку економічної освіти у відділенні економіки КІПЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді»

Компонент	Форми реалізації
Розширення економічного світогляду та теорії науково-дослідної діяльності учнівської молоді за межами програми середньої освіти	Лекції, практичні заняття, індивідуальні, групові консультації для учнів та учителів
Організація виконання учнями індивідуальної наукової роботи економічного спрямування	Консультації, настановча сесія
Створення умов для презентації учнями власних досягнень у науково-дослідній діяльності в заходах районного, міського, всеукраїнського та міжнародного рівнів	Організація конкурсів-захистів науково-дослідних робіт економічного спрямування, наукових читань, науково-практичних конференцій, круглих столів тощо
Пошук партнерів і розвиток співпраці з ними в інтересах талановитих та обдарованих учнів	Проведення спільних заходів, підтримка спонсорів
Видавнича діяльність для задоволення потреб цільової аудиторії	Інформаційне наповнення сайту, видання брошур, буклетів, друкування грамот, подяк, публікація наукових досліджень учнів

Першим компонентом ефективної моделі розвитку економічної освіти для обдарованих учнів 7–11 класів у позашкільних навчальних закладах України є розширення економічного світогляду та теорії науково-дослідної діяльності за межами навчальної програми середньої освіти.

У відділенні економіки Київської МАН України керівники здійснюють для учнів та вчителів столиці спеціалізовані лекційні, практичні та консультаційні заняття в контексті трьох секцій:

- 1) економічної теорії та історії економічної думки;
- 2) мікроекономіки та макроекономіки;
- 3) фінансів, грошового обігу та кредиту.

Метою лекційних занять є підвищення рівня теоретичних знань учнів та їхніх педагогічних керівників з основ науково-дослідної діяльності та економічної спеціалізації. Під час практичних занять у секціях відділення економіки старшокласники розв'язують цікаві завдання та ситуативні вправи, а також беруть активну участь у рольових і ділових іграх, екскурсіях (на вітчизняні та іноземні підприємства, до бібліотек та музеїв, на спеціалізовані виставки тощо) [3].

Упродовж 2016/2017 навчального року для учнів столиці безкоштовно було організовано такі екскурсії в межах практичних занять:

- на XX Міжнародну виставку реклами, маркетингу та мас-медіа (REX–2016);
- на «Новий канал»;
- до представництва компанії «Делойт Україна»;
- до Музею грошей Національного банку України;
- до ПАТ Швейної фабрики «Воронін»;
- до компаній «АШАН» та «Adidas Group».

Окрім цього, учні брали участь у V Міжнародній виставці-форумі з управління людськими ресурсами «Human Capital Forum» II Форумі нової освіти, в іграх економічного спрямування «Брейн-ринг» і «Грошові потоки» тощо.

Також було проведено спеціалізовані тренінги і майстер-класи, зокрема, «Маркетингові ходи супермаркетів», «Online shopping», «Реклама та PR», «Prezi-шоу», «ЗаGoogleмося», «Рекламна вітальня», лекцію «Економічні та екологічні аспекти діяльності банківської сфери» від працівників ПроКредит Банку, лекцію «Фінансова грамотність» від спеціалістів Platinum Bank.

У 2016/2017 навчальному році групові та індивідуальні консультації учнів та їх наставників у відділенні економіки співробітники проводили як стаціонарно, так і в телефонному та електронному режимах за ініціативи цільової аудиторії.

Другим важливим компонентом розвитку економічної освіти учнів у Київській МАН України є організація виконання ними індивідуальної наукової роботи під керівництвом керівників секцій. Така вузька спеціалізація дає учням змогу зосередитися на певній галузі знань, конкретизувати коло наукових пошуків, а також отримати компетентний зворотний зв'язок, супровід і підтримку від відповідного фахівця.

Третім необхідним компонентом розвивального середовища для обдарованих учнів у позашкільних навчальних закладах ми вважаємо створення умов для презентації власних досягнень в науково-дослідній діяльності на заходах районного, міського, Всеукраїнського та Міжнародного рівнів. Важливою подією в цій галузі є проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідних робіт учнів-членів Малої академії наук України. Змагання такого високого рівня постає каталізатором перших авторських пошуків, відкриттів і професійних досягнень юних економістів за межами навчальної програми середньої освіти, надихає демонструвати власні здобутки громадськості, сприяє самореалізації, надає можливість продемонструвати високий рівень інтелекту, оригінальність мислення та творчі здібності, опинитися в ситуації успіху, отримати зворотний зв'язок та об'єктивне оцінювання власної діяльності від компетентних фахівців, почесні дипломи і цінні призи.

У 2016/2017 навчальному році в міському етапі вищезазначеного конкурсу взяли участь 80 осіб від відділення економіки, а у Всеукраїнському етапі – три учениці, які посіли призові місця.

Окрім конкурсних змагань районного, міського та Всеукраїнського рівнів, старшокласники мають унікальну можливість продемонструвати досягнення на інших різнопланових заходах, серед яких наукові читання, круглі столи, науково-практичні конференції економічного спрямування тощо. Відділення економіки Київської МАН України у 2016/2017 навчальному році було організатором багатьох заходів, де взяло участь понад 200 учнів:

- науково-практична конференція «Вплив транснаціональних корпорацій на економіку держави та світу»;
- круглий стіл «Актуальні проблеми сучасної наукової думки»;
- Всеукраїнська науково-практична конференція: «Маркетингова освіта – шлях до успіху»;
- круглий стіл «Економіка України: шляхи виходу із кризи»;
- наукова конференція «Видатні менеджери минулого та сучасності».

Четвертим обов'язковим компонентом розвивального середовища для обдарованих учнів у позашкільних навчальних закладах вважаємо пошук партнерів і розвиток співпраці з бізнесовими, державними та громадськими організаціями в інтересах талановитих та обдарованих учнів. На цей момент відділення економіки Київської МАН України співпрацює з 15 вишами столиці, зокрема, Київським національним торговельно-економічним університетом, Інститутом економіки та менеджменту Національного авіаційного університету, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; Київським національним університетом імені Тараса Шевченка; Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова; Відкритим міжнародним університетом розвитку людини «Україна»; Університетом економіки та права «КРОК»; Київським міжнародним університетом тощо.

Формами реалізації цього напрямку діяльності є проведення спільних заходів, спонсорська підтримка, а також надання приміщень для проведення занять тощо.

П'ятим актуальним компонентом розвивального середовища для обдарованих учнів у позашкільних навчальних закладах, на нашу думку, є видавничі діяльність. У 2016/2017 навчальному році співробітники відділення економіки Київської Малої академії наук учнівської молоді України розробили, макетували та опублікували з метою поширення досвіду серед учнів-членів МАН та вчителів такі матеріали: кольоровий буклет про діяльність відділення економіки та збірку методичних рекомендацій «Основні вимоги до підготовки, написання та захисту науково-дослідних робіт».

Упродовж року співробітники відділення також активно працювали над наповненням сайту Київської МАН, пропонуючи цільовій аудиторії оперативну інформацію про заплановані та вже проведені заходи, досягнення учнів-членів секцій та їхніх педагогічних керівників. Вважаємо, що для ефективності розвивального середовища обдарованих учнів потрібно застосовувати всі зазначені вище компоненти й опти-

мально їх комбінувати з метою забезпечення балансу між знаннями, вміннями та навичками учнів-дослідників МАН України.

Участь у різних формах діяльності відділення економіки постає каталізатором перших авторських пошуків, відкриттів і професійних досягнень юних економістів-дослідників, здійснюючи які, вони виходять за межі навчальної програми середньої освіти. Це спонукає їх демонструвати власні здобутки широкій громадськості, сприяє самореалізації, дає змогу виявити високий рівень інтелекту, оригінальність мислення та творчі здібності, опинитися в ситуації успіху, знайти однодумців, отримати цінні рекомендації та об'єктивне оцінювання власної діяльності від компетентних фахівців.

Таким чином, формування ефективних моделей розвитку економічної освіти та науково-дослідної діяльності учнівської молоді в позашкільних навчальних закладах України постає необхідним, важливим, складним, кропітким і довготривалим процесом, від чого виграють як обдаровані учні та їхні наставники, так і держава загалом.

Головними компонентами розвивального середовища у відділенні економіки Київської МАН України є такі: *розширення* економічного світогляду та теорії науково-дослідної діяльності за межами навчальної програми середньої освіти; *організація* виконання учнями індивідуальної наукової роботи економічного спрямування; *створення* умов для презентації учнями власних досягнень у науково-дослідній діяльності на заходах районного, міського, Всеукраїнського та Міжнародного рівнів; *пошук* партнерів і розвиток співпраці з ними; *видавничі* діяльність для задоволення потреб цільової аудиторії.

Використані літературні джерела

1. Основні вимоги до підготовки, написання і захисту науково-дослідницьких робіт : зб. метод. рек. / А. М. Піліна, В. В. Сандугей, В. О. Шевчук. – Київ : Київ. МАН учнів. молоді, 2017. – 40 с.
2. Про позашкільну освіту : Закон України // Освіта України. Нормативно-правові документи. – Київ : Міленіум, 2001. – С. 229–250.
3. Дослідницько-експериментальний напрям. Економіка : навч. програми з позашкільної освіти / О. І. Ілікчієва, С. О. Лихота, А. П. Олех, В. В. Сандугей, В. О. Шевчук. – Київ, 2015. – Вип. 5. – 140 с.

Bibliography

1. Osnovni vymohy do pidhotovky, napysannia i zakhystu naukovo-doslidnytskykh robot : zb. metod. rek. / A. M. Pilina, V. V. Sanduhei, V. O. Shevchuk. – Kyiv : Kyiv. MAN uchniv. molodi, 2017. – 40 s.
2. Pro pozashkilnu osvitu : Zakon Ukrainy // Osvita Ukrainy. Normatyvno-pravovi dokumenty. – Kyiv : Milenium, 2001. – S. 229–250.
3. Doslidnytsko-eksperymentalnyi napriam. Ekonomika : navch. prohramy z pozashkilnoi osvity / O. I. Ilikchiieva, S. O. Lykhota, A. P. Olekh, V. V. Sanduhei, V. O. Shevchuk. – Kyiv, 2015. – Vyp. 5. – 140 s.